

1566

SOKFÉLÉ

Á
BÉTSI MAGYAR ÚJSÁG

mellé

TOLDALÉKÚL

KIADJA

MÁRTON JÓSEF

PROFESSOR

Bibliothecae

*Vacienfis
sch. Siaz.*

Mézet gyűjt, táplál, gyógyít, gyertyája világít:
Fülánkos! de csak azt sérti, ki bántja szegényt.

III. KÖTET

Bétsben. Pichler Antal betűipecs.

1853.

ORSZ. SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
Hirdetési Követőkönyv
1854. évi 120. sz.

SOKFÉLE.

I és 2. Szám. Béts. Januárus 4 - dikén. 1833

Emlékeztető Jegyzetek az esztendőök napjaira.

J a n u á r i u s.

1. Jan. — 1458. Albert Székesfejérváron meg koronáztatik. — 1776. Mária Theresia véget vet a' kínzó vallatásnak (tortur). — 1785. Az el fogatott Hora és Kloska mint újj esztendei ajándék Báró Pfefferkorn brigadáshoz küldetik. — 1814. Klagenfurt lakói fel hagy-
nak először az új esztendei köszöntésekkel, 's a' szegényekről gondoskodnak; ez a' szép példa már hazánkban is sok helyekben talált követőket.

2. Jan. — 1261 rettenetes földrengés pusztít Európában.

3. Jan. — 1781. II József Császár büntető törvényei nyilvánosokká tételnek. A' kínzó pad 's a' sok nemű halálos büntetés ellen első ki kelt a' nemes lelkű Sonnenfels. — A' Frantziák és Poroszok egyesülnek, hogy éjszaki német Országban a' tsendesség fentartassék.

4. Jan. — 1701. † *) Gróf Starhemberg Bétsben, mellyet olly vitézül óltalmazott Kara Mustafa ellen. — 1802. Veszéllyel fenyegető földindulás Fiume 's Bukariban, az iszonyú víztömeg annyira duzzad, hogy két lábnyival volt magasabb a' partoknál.

Az Új Esztendőhöz; vagy Álomlátás az Esztendő utolsó Éjtzakáján.

Ídvez légy Százunk boldog Reménye Új Esztendő Kedves nékem a' Te születésed; — Te benned valósúl

*) A' † ezt teszi: meghalt.

Toldalék a' M. Kurírhoz.

édes Hazám Boldogsága, ah! légy idvez tsetsemő Fija
az Elmúlt Esztendőnek!

Lágy Álom foga fel puha karral — ölébe nyugosztá
Elbádjadt tagaim; körülöttem el altata minden
Nappali neszt — gondot — tsendes házába az Éjnek.
Hol pihen a' Bánat szomorú érzése, hol a' Gyász
Elmosolyodja magát; — Jajszó — Siralom — *hallgatnak*,
A' szerető Laurája ölébe törüli le könnyét,
Fénybe borúlt Paloták selymébe — királyi biborba
Öltözik a' szennyes kúnyhó — 's a' ronda szegénység;
Gyávából bátor — gyengéből erő — hatalom leszz,
Dúzs eledelt faldos — hizlalja magát az alélt Éh,
És az epedt Vándor — gazdag kút főre találván,
El száradt szájjal hörpölgeti tiszta folyásit.

A' tsendes Álom fátyolos Ístene intett, ezer Tün-
dérképekkel tele Házához, mellyből a' Hallgatás min-
den lármaneszt kiparantsolt, — lassú lépésekkel kö-
zelíttem. Közepén állott Királyi széke, edgy barna
felhő árnyékában 's a' pihegő álmok néma Királya —
fekete bárson vánkosain — a' szunnyadozó puhaság'
pongyola Tündéritől ringattatva szendergett. — Közeli-
tettem hozzá — 's hatalmas ihlelése zsibbadozó érzé-
seimet edgy édes Ájulásra bádgyasztotta — és — el-
aluvék. — Minden rendnélkül lengtek felém a' boldog
Képek — rózsá leplekbe öltözködve; — míg ezeknek
örömvilágát — a' rémes Éjféli homálya — tompa harang
zúgás között szemeim elől el nem borította. — Sűrű
ködlepelbe burkódzva tekintett rám hályog szemeivel
— az Álomnak — a' Halál Testvérjének örömtelen édes
annya. A' kedves képek, mellyek kevéssel ezelőtt,
olly sok formákban repkedtek körülöttem; holló szár-
nyai alá rejtkeztek előlem: és ezek helyett kétségbe-
esett nyomorúságok', a' hörpadt hasú éhség', az öreg

Gond', sárga képtű nyavalyák', jajgató fájdalmak', a' hörgő Halál, a' görhes éhség', a' hervadt ajakú szomjúhozás', a' rongyos szegénység', Hazájok boldogtalanságán kesergő Hazafiak' rémképei ijjesztgettek, 's érzékeny könnyekre fakasztottak.

Ah! Te jövel ekkor Honnom kegyes Angyala hozzám,
Sűrű verejtékim töröléd, nyisd fel szemeid' 's láss,
Így szóltál: eloszt a' köd — Fény ömle felém, 's edgy
Nagy Tükör — tele Napsúgárral ötölt szemeimbe;
Fényében az Idő — három Lyányába jelent meg,
A' ködteleplő Múlt, tsillag koszorúzta Jelenkor,
'S a' kék felleggel be fedett szelid artzu Jövendő.

Ujlesztendőnkkel vajudott a' Múlt, 's mihelyest meg —
Szülte, halálra hajólt, vidám alakú tsetsemőjét
Szép, telihold fényből készült leplekbe takarta
A' Jelen, Arváját tsillag böltsőbe apolván.

Rettenetes Látás! a' Múlt halaván szín alakban
Látszik még — *Ferdinand* ifjabb Attyára Hazánkknak
A' Sáppadt Nyavalyák' dúló hada gyilkos erővel
Tör — Gyász Sors! Magyar — ah! haldoklik büszke
Reményed.

Ístene Honnomnak! tartsd meg; — de im a' piros ajkú
Gyógyulást látom hozzá kegyesen közelíteni.

Ístene Honnomnak! tartsd meg, Fejedelmi Ferentzünk'
Mássa lejjend; violát — hajnal szín rózsa virágot
Adjatok — ah! Koszorút fonok ő neki, e' kis ajándék
Kedves leszsz egy hív noha szűk körü Bémutatótól.

Kellemetes Alakba öltözködve jött a' Jövendő, 's a'
hószakállu Századok' leg ifjabb Leánya. Angyalai a'
könnyű Hórák — a' nyájas bezédü Reménységgel —
ennek tarka köntösű Tündérkéivel, az enyelgő Vará-
sokkal, és az édes Bizodalmakkal tántzoltak körülötte.

Így jött ő — és tsillagsúgókból szőtt köntösbe ragyogó Testvérével, a' Jelenkorral, a' már, hajnal diszbe lángzó fellegek rubint ablakain le nézve, az öreg Karpát sziklafején, a' tsetsemő esztendő böltsője körül így énekelt:

Örvendezz Magyar, im az arany százak sora virrad
Rád, bölts Nagyjaidat felséges atyád akaratja
Öszve hívá, tetemes sebeit bekötözni Hazádnak.
Óh! Múltnak tsetsemő fija, kezdj, kezdj ránk mosolyogni —

Ah! örvendj neked a' magyar, im kiderült ege fényes
Tsillagi körjökben, vidám ragyogásba mozognak,
Boldog aranykornak, kellő tej, 's méz patak árját
Látjuk böltsődből magyarink honnára ömölni.
Szünteti könnyeit a' nyomorúlt jobbágy, bizik, és vár;
Újra felérzi magát, szívét öröm, és elevenség
Tölti be, mert hallá; hogy atyás gondjára *Ferentzünk*,
Őt méltatta elebb, hogy ülés házát kinyitotta
Képviselőinek — ott, hol az ősz Duna' habja Po'sont
szép

Tályait Országos folyamú nedvével itatja.
Vig dal zeng ajakin, lelkét öröm élteti már a'
Szántónak — mikor a' földet hasogatja ekéje;
'S hogy munkájának maga fogja aratni gyümölsét
Már ezután, bizik. Ni, hol a' harmas halom alja
Kellemetes sikká nyújtózik el ott tele tölgyel
Tévelyeg — a' böggő barmoknak szöke tsoportja
'S a' zsiros legelők füvein selymes Juhserég bég,
Merre tsak a' szem lát. Kedvtelve sipolgat utánnok
A' Pásztor; közel a' hegyek ormai közt aluvó Hang
Nimfa felébred rá, trilláira vissza felelget.
Örvend, és bizik, hogy ünői körébe Lakának
Estve ha megtérnek, tsetseik' maga marka lohasztja

Már ezután, 's idegen kéz nem nyiri nyája sejemjét,
 Boldog Időszaka e' Száznak! Születésed ohajtott;
 Böltsödnél vig dalt dalol a' kerek ajku magyar nyelv,
 Hogy tsak ugyan neki is van márma *Hitelje — Világa*;
 'S minden Mesterség — az adás — vétel vele is kezd
 Társalkodni, az ész, magasabb körébe fogadta,
 'S a' tudomány nemesebb magzatjai gömböjü szája'
 Szép szavait szeretik, sőt már vetekedve beszélék.
 A' fényes paloták' fala közt hempelygeni haljuk
 Hangjait, a' kakasét már már némitani kezdvén,
 Erre ditső Példát-Fő Hertzegi *Náadorod*, a' nagy
Jó'sef adott óh! Honn — szeretett *Istvánja* beszél
 Nyelvedet, — ah! Halá Magyarok' kegyes Istene néked
 Náadorodat tiszteld magyar, ő szeret áldani téged,
 Zengj ezer Éljennel neki agg duna, zengj tiszta' partja
 Ő szól, 's édeneket plántál sivatagjaitokra,
 Int, és a' tövisek kellő rózsákba borulnak,
 Int, 's szőlőt terem a' köszál, a' durva tsalittal;
 Zengj ezer éljennel neki, agg duna, zengj tiszta partja.

Arany világi öröm éltette lelke'm', az égi ének'
 hallására. Azomba mig álma'm' tündéri öröktavasza
 viruló kertjeik öröm ligetjeiben. érzéseimet lepkeszár-
 nyaikon, edgy virágról másra repítették: jött az or-
 ditó éjszaki szélzaj, dünyögve ostromolta ablakomat,
 's a' kedves álmat kellő tündéreivel edgyütt tölem el
 kergette. — Ködárnyek borúlt a' múltra, a' höld ezüst
 fénye halaványan ömölt nagy sírjára; hideg orma felett
 a' már meg született tsetsemő esztendőt, a' tsillag pa-
 lástú Jelenkor — a' vidám Reménység' bibor öleben
 ringatta.

Ángyán Mihály.

Külömbféle módjai a' köszöntésnek.

Grönland lakosai soha sem szokták egymást köszönteni sem szóval, sem akármilyen más jellel; és ha utazók bezélik előttök hogy vagynak országok, mellyekben az emberek egymás eránt viseltető tekintetből, az alsóbb rendűek pedig a' felsőbb rangúak eránt mély tisztelet jeléül kalapjuk levétele és magok meghajtása által, mint alázatos szolgálók, köszöntik a' kikkel öszvetalálkoznak; hangos hahotára fakadnak; meg nem foghatván, hogy legyenek olyan emberek is a' földön, kik magokat alább valóknak tarthassák másoknál.

A' Philippini szigetek lakosai, azzal köszönnék egymásnak, hogy egyik a' másiknak, kivel öszvetalálkozik, vagy a' kit meglátogat a' kezét vagy lábát megfogja 's azzal a' maga artzulatját (pofáját) jól megdörzsöli. Be boldog ország vagyis sziget! Kétség kívül ott semmit sem tudnak a' sárról 's a' hóról.

A' Lapplandiak öszvetalálkozáván orraikat egymás ábrázatjához nyomogatják. Ez nálök a' köszöntés legbarátságosabb jele és módja.

Az Otahájtiak orraikat egymáshoz dörgölik, Ez nálök a' legközönségesebb köszönés és köszöntés.

Khinának déli tartományaiban, így köszönnék az útszákon egymásnak: „*Ya fau?*“ (Ettől már ma ris-kását?)

Ègi háború következése: jó tselekedet.

Midőn Napoleon a' Jénai ütközet után October 14-dikén 1806-ban Berlin felé elő nyomulna, Wittenbergán túl oly kemény égiháború lépé meg, hogy az ellen az országúttól nem messze lévő erdő pásztor hajlékába **kelle** menedéket keresni. Alig lépe a' szo-

bába, hogy magát egy aszszonytól neveztetni hallja, a' ki is jelenlétén felette örvendeni látszott. Feléje fordúl Napoleon, 's értésére esik, hogy az aszszony katonatisztnek özvegye, ki előbb az Égyiptomi hadnál szolgált. Az aszszony még el sem végezte szerentsétlen történeteinek előbeszélését, a' midőn már évenként 1200 frank penzio vala neki rendelve. A' fija nevelő házba küldetett, és hogy arról jövendőben is gondoskodni fog, ígéré a' fő vendég.

Lóra ülven újra Napoleon így szólla követőihez: „Roszsz idő miatt ma legelőször szállottam le lovamról; mindjárt gyanítottam, hogy itt valami jó tseledet vár reám. Ú.

A p r ó s á g o k.

Serdüle Tassó, mint a' ró'sa melly, még mint bimbó, bájt rejtve fejledez, Philosophia 's költői vágy tölték tökéletesedést óhajtó keblét. Attya félté, ne hogy ez által a' hasznosabb tudományoktól elfogódjék, 's Páduába utazott, hol fiát, ki ott tanúlt, keserves szemrehányásokkal illeté.— Tassó tsendesen hallgatta, a' nélkül, hogy maga mentségére egy szót is szólt volna. Ugyan mit ér egész Philosophiád, mellyel kevélykedel, menydörög a' tűzbe jött Atya, ugyan mit segít ez rajtad? — „Ez tanított meg engem Atyám,“ felele Tassó, „hogy kemény szemrehányásait békével tűrjem.“ —

Harsányon folyt a' szóvita a' római Tsászár 's egy agg bölts között. Amaz győzött. A' Böltsnek szemére veté egyik jó barátja, hogy bár igazsága volt, mégis engedett: „Nem válik az gyalázatoma, — úgymond

— hogy egy olyan ember győzött meg, ki ötven Lé-
giónak parantsol.“

Egy társaságban, több Dámák előtt N. Aszszony-
ság fekete szemeit ditséré valaki: „Már most nem hor-
danak fekete szemet“ szölla kedvetlenül egy el komo-
rúlt Dáma.

R e j t e t t s z ó.

Egy híres sík van mellettem
Hogy ha P—vel nevezél,
Gyönyörű tájj, hol a' Duna
Mente sok szép Lyánt nevel;
R—rel kerülj másként hidd el
Untasz, 's ritka a' ki kedvel.
T—vel betses ha a' széppel
Épség 's jóság is vegyül:
Örízsd mert különben édes
Léted korán sírba dül.

F i g y e l m e z t e t é s.

A' Sokfélélet külön is lehet hordatni postán az árra
fèlesztendőre 3 f. 24 kr. pengő pénzben. Az I és II
Kötet, LXIX félivnyi, mellyhez járúl még LXX-dik
szám alatt foglalatjának Lajstroma. Ezeket is elejtitől
fogva meg lehet postán vitetni. Az árrok együtt 4 f.
pengő pénzben. Minthogy a' két első Kötet Lajstro-
mát az innepek alatt ki nem nyomtattathattuk; azo-
kat a' mult posta napon, ú. m. Jan. 1-ső napján min-
den eddig volt tisztelt Olvasóinknak széllyel küldöztük.
